

Institutul Social Democrat „Ovidiu Șincai”

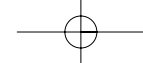
Bucuresti, str. Atena nr. 11, sector 1, tel. 230. 24.34, 230.24.74, 231.55.22
fax: 231.55.23, e-mail: isd@rdsnet.ro

Buletin de analiză politică

Anul II, nr. 20 (27), 17 octombrie 2003

Buletin editat de Institutul Social Democrat “Ovidiu Șincai”
Reproducerea integrală sau parțială a textelor este permisă numai cu acordul ISD

SUMAR

I. Analiza comunicării politice

- **Public și privat în imaginea politicianilor 3**

II. Analiză politică internațională

- **Statele Unite: Partidul Democrat**
  - **pregătiri pentru o nouă campanie prezidențială 7**

I. Analiza comunicării politice

Public și privat în imaginea politicianilor

Imaginea unui politician este una standardizată, impusă parțial și de exigențele uniformizatoare pe care le cere comunicarea de masă. Ceea ce s-a pierdut, comparativ cu perioada anterioară a dezvoltării democratice este relația directă politician-alegător. Uneori, politicienii tind să reia construcția de imagine recuperând exact această dimensiune anihilată în ultimele decenii. Relația personală „eu – electorat” implică într-o anumită măsură transformarea în „bun public” a vieții personale. Modul în care fiecare politician își include viața personală în imaginea publică variază între ocuparea masivă a discursului său public cu ceea ce face în particular și excluderea/împingerea în fundal a existenței sale particulare în scopul de a minimaliza impactul acesteia asupra vieții publice. Incluziunea vieții private în imaginea publică poate fi una empatică - *eu sunt asemeni vouă*, sau exemplară - *voi trebuie să fiți asemeni mie*.

Există modele culturale care acordă o importanță mai mare sau mai mică proiecției vieții particulare a oamenilor politici în spațiul public. De exemplu, în Franța dimensiunea particulară a vieții politicianilor nu este considerată a fi una importantă. În SUA și în întreg spațiul anglo-saxon există credința că oamenii politici de prim rang trebuie să fie transparenți și în viața privată, iar aceasta trebuie să fie ireproșabilă.

Schimbări de strategie

- tactica de personalizare a politicianilor

Pe scena politică românească regula era (și

este) ca un politician să își construiască o personalitate publică din resurse publice/politice; implicarea existenței individuale a politicianului a fost mai degrabă detestată de către politicieni, datorită faptului că se producea de obicei fără asentimentul celor în cauză și viza în principal devalorizarea statutului public al respectivului politician. Metoda „dezvăluirii”, folosită de presă și/sau adversari politici a dominat relația public-privat în cazul politicianilor români. Pe acest fundal, cei care s-au implicat de bună voie în campanii de evidențiere publică a propriei persoane (și, inevitabil, a propriei vieți particulare) au fost percepuți ca niște excepții de la regulă. Schimbările de strategie au fost remarcate la nivel analitic – de către comentatori politici – și puțin remarcate la nivel efectiv – nivelul de recoltare a voturilor. Exemplele cele mai recente de „campanii de personalizare” sunt cele din anul 2000 ale lui Petre Roman și Teodor Meleșcanu.

O problemă de discutat în legătură cu schimbarea de strategie și adoptarea unui ton personal este încadrarea acestei schimbări în „evoluția” personajului politic respectiv. În cazurile Roman și Meleșcanu, această orientare spre relația directă „eu – electorat” venea pe un fond pe care ea se distingea. Cu alte cuvinte, până atunci cei doi mizaseră în construcția imaginii publice pe dimensiuni „normale” și publice: ideologii și afiliieri politice, adversități, negocieri. De aceea, orientarea spre personal a fost cu atât mai vizibilă și considerată mai artificială. În al doilea rând, percepția imaginii unui politician se constru-

Buletin de analiză politică

iește în timp, iar schimbările care intervin sunt de obicei lente. În cazul politicianului, schimbările de imagine sunt apreciate în sens contrar modului în care este percepută schimbarea de imagine a unui actor sau a unui alt gen de persoană publică: **dacă în cazul acestora din urmă schimbarea este comentată favorabil sau defavorabil, în cazul politicianilor schimbarea bruscă este percepută ca un insucces al vechii imagini și coroborată cu efortul pe care ei îl fac pentru a înlătura efectele negative ale acesteia. Acesta este un risc general al oricărei modificări de strategie de imagine.**

De obicei, în strategia de personalizare a politicianilor români a fost utilizată modalitatea prin care un politician sugera asemănări între propria persoană sau modul în care trăiește și modul în care trăiesc ceilalți oameni. Aducerea personalului în public sau accentul plasat pe propria persoană/umanizarea persoanei încalcă una dintre „regulile violabile” ale politicii: politica se ocupă cu lucruri publice. Astfel, temporar, lucrurile publice cu care se ocupă politicianul sunt înlocuite de cele personale, prin definiție non-publice.

Strategia de *personalizare* a imaginii publice a fost abordată de politicieni (inclusiv Roman și Meleşcanu) în perioada în care aceștia vizau o funcție care putea fi obținută prin sufragiu popular. Deci, obiectivul urmărit este satisfacerea anumitor așteptări ale populației convertibile în capital electoral. Această strategie este destinată să răspundă anumitor așteptări ale populației în general sau ale unui anumit grup țintă. Printre așteptările care sunt satisfăcute ar fi valorizarea unor imagini tradiționale ale vieții personale: comportamentele decente, sănătatea (fizică, dar și psihică și a vieții familiale), confesiunea, iar în cazul bărbaților potența prin imaginea filtrată a prezenței copiilor și vigoarea fizică – vezi campania lui Petre Roman din 2000, axată pe sublinierea sloganului „El poate”. În cazul lui Petre Roman, chestiunile

de ordin personal evidențiate în public au inclus legăturile de rudenie, viața de familie, sublinierea apartenenței confesionale, o oarecare identitate regională etc.

Cu cât viața personală „publicată” este mai lipsită de potențial adversativ, cu atât adresabilitatea sa este mai mare. Același lucru este valabil dacă politicianul respectiv accentuează asupra unei componente împărtășite de majoritatea populației – confesiunea este aici un factor integrator, care depășește barierele de statut personal. Este evident că o astfel de campanie cu adresabilitate largă este una orientată spre obținerea de voturi sau simpatie pe baze personale, nu politice în adevăratul sens al cuvântului.

Avantaje și riscuri

Adoptarea acestui gen de imagine comportă atât avantaje, cât și riscuri. La capitolul pozitiv, strategiile de personalizare atrag prin faptul că depolitizează politicianul, îi neutralizează la nivel de percepție exact caracteristicile fundamentale: prezentarea unui politician ca tată, sportiv, om cu hobby-uri, credincios etc. ascunde exact faptul că acel individ se află acolo unde este mediat și cere recunoaștere nu în virtutea performanței pe care o are el în aceste roluri esențial private, ci în virtutea faptului că este un om politic care se ocupă cu lucruri esențial publice.

De asemenea, axarea pe autoprezentare mai are avantajul de a neutraliza principiul dezvoltării, modalitate prin care viața personală a politicianilor este adusă, de obicei, în atenția publicului. Astfel, curiozitatea publică în legătură cu anumite aspecte este satisfăcută cu elementele permise de politicianul în cauză – capitolul relațiilor părinți-copii în cazul familiei Roman a fost abordat deliberat de către Petre Roman pentru a furniza o „variantă oficială” a unor subiecte lansate și exploatate în presă.

Orientarea spre personalizarea imaginii și

pe o relație directă „eu-electorat”, implică, pe lângă componenta clar vizată (empathia cu electoratul) și unele așa-numite „efecte perverse”. În primul rând există riscul implicat de orice schimbare de strategie de imagine: aceasta sugerează că politicianul respectiv se află într-o criză pe care nu reușește să o depășească decât schimbându-și modul de comunicare spectaculos.

Apoi, în strictă relație cu implicarea mai mare a vieții personale în construcția imaginii publice, **în România cultura politică valorizează în general asocierea simbolică public-masculin-autoritar în defavoarea asocierii privat-feminin-nonautoritar/consensual.** În plan simbolic, distincția public/privat este interpretată deseori ca distincție între invulnerabilitate și vulnerabilitate. Astfel, un politician, mai ales dacă este bărbat și dacă își face din viața personală o componentă esențială a imaginii publice, pe lângă efectul benefic de „umanizare”, tinde să aibă un efect de vulnerabilizare, deoarece își prezintă public latura afectivă, exclusă de obicei din imaginea politică „normală”.

Reorientarea spre personal în construcția imaginii transmite în subtext că vizează să atragă într-un mod cvasi-ilicit simpatie și voturi. De altfel, ambele campanii citate (Roman și Meleşcanu) urmăreau o strategie mai degrabă populistă, menită să concentreze atenția pe individul respectiv ca locomotivă pentru partid (deoarece era evident că Petre Roman și Teodor Meleşcanu nu aveau șanse reale la alegerile prezidențiale). În ambele cazuri, concentrarea asupra imaginii personale a marcat absența programului pozitiv, lucru remarcat prompt de comentatorii politici. De aceea, regula care s-a încetățenit în percepția publică a fost că politicienii recurg la personalizarea și umanizarea imaginii publice atunci când nu au încredere în ceea ce propagă: ei nu mai propagă o idee, ci se propagă pe sine.

Un alt efect contrar ar fi acela că în cazul

unei campanii personale, adversarii vor încerca să răspundă pe aceleași coordonate, adică personal. Costurile politice ale acestui fapt pot fi mari: în condițiile în care un candidat se „personalizează” excesiv, el se îndepărtează de organizația care îl susține (partidul politic respectiv), care nu mai poate acționa ca amortizor pentru „loviturile” primite pe teren personal de politicianul respectiv. Efectele pot fi decelate în cazul Roman: o campanie de personalizare – percepută de majoritatea comentatorilor ca fiind prea stridentă și semănând cu un fel de *criză a vârstei mijlocii* – nu a avut succesul scontat, ceea ce a avut în cazul protagonistului efecte drastice – el a pierdut în final contactul cu partidul care l-a susținut.

În fine, dat fiind faptul că aspectele personale, atunci când nu pot fi folosite împotriva unui politician, sunt situate relativ jos pe scara de valori cu care se operează în viața politică, o astfel de campanie poate atrage interpretarea că politicianul respectiv se ocupă de probleme minore și nu de problemele țării – așa-numita politică serioasă, axată pe conceperea de programe viabile etc.

În momentul actual, majoritatea politicienilor includ într-o oarecare măsură existența personală în definirea persoanei lor politice, însă nu au făcut din ea axul central al exprimării publice. Theodor Stolojan folosește explicit referințele la starea sa materială – accentuând că este independent financiar – pentru a argumenta că prin intrarea în politică nu urmărește interese financiare. De asemenea, hobby-urile președintelui liberal au constituit un subiect explicit invocat pentru a construi imaginea unui politician atât de eficient, încât are timp și pentru sine.

Traian Băsescu păstrează în general discreția asupra vieții sale personale, cu excepția câtorva amănunte inofensive. Este unul dintre politicienii care utilizează cel mai puțin personalul pentru promovarea imaginii publice. La rândul său, Corneliu Vadim Tudor își include ocazional existența personală în forma-

Buletin de analiză politică

---

rea propriei imagini politice, uneori explicit – când face referire la familie sau confesiune – alteori implicit, prin detaliile care sugerează un anumit nivel de trai. Este de remarcat însă că nici unul dintre cei trei nu a recurs vreodată la o modificare drastică a imaginii publice. Rețeta preferată este o cale de mijloc: includerea selectivă a unor date personale în imaginea publică. Comparați cu Roman, Meleșcanu, Constantinescu (parțial), cei trei dau impresia unor politicieni „serioși”, consecvenți fiecare cu propria imagine.

Concluzii și recomandări

Modificarea strategiei de imagine și axarea

pe personalizarea imaginii este o strategie cu mai multe riscuri decât avantaje, așa cum o dovedesc campaniile de acest gen desfășurate până acum. Ele pot fi percepute într-o primă fază ca aducând câștiguri electorale sau de simpatie, însă, în condițiile în care sunt catalogate de la început drept populiste de către ceilalți actori politici, potențialul lor electoral este mult diminuat. De aceea nu este recomandabil ca personalități din PSD să se angajeze în campanii de acest gen, în timp ce adversarii politici pot să-i acuze cu ușurință că neglijează probleme mult mai importante (aparținând politicii „serioase”) cum ar fi rezolvarea problemei corupției, redresarea economică sau integrarea europeană.

II. Analiză politică internațională

Statele Unite: Partidul Democrat – pregătiri pentru o nouă campanie prezidențială

În ultimele luni, campania pentru nominalizarea candidatului Partidului Democrat în cursa pentru Casa Albă a scos la iveală principalele orientări existente în acest moment în cadrul partidului. Cei nouă candidați, reprezentând diversitatea caracteristică a societății americane sintetizează marile teme ale dezbaterii politice din SUA. Cu toate acestea există și teme particulare care vizează preferințele personale ale fiecăruia, conform personalizării acestui tip de alegeri în Statele Unite. O parte din teme au destul de multe puncte comune cu social-democrația europeană. Deși partidele socialiste nu au o relevanță deosebită în SUA, anumite idei promovate de Partidul Democrat pot fi pe drept cuvânt catalogate ca aparținând social-democrației în ansamblu.

Cei nouă candidați la nominalizare sunt: fostul ambasador Carol Moseley Braun, generalul în retragere Wesley Clark, guvernatorul statului Vermont – Howard Dean, senatorii John Edwards, John Kerry și Joseph Lieberman, congressmanii Dick Gephardt și Dennis Kucinich, și reverendul Al Sharpton.

1. Amb. Carol Moseley Braun

Carol Moseley Braun este fostul ambasador al Statelor Unite în țări din Oceania precum Noua Zeelandă și Samoa (1999-2001), însă înainte de a îndeplini această funcție ea a fost senator timp de patru mandate (1992-1998) în Congresul SUA. De origine afro-americană doamna Braun este un specialist în

probleme de legislație a afacerilor și consultanță financiară, precum și un membru foarte apreciat al comunității politice din orașul Chicago. Ea s-a remarcat, de-a lungul timpului, mai ales prin acțiunile îndreptate spre o aplicare cât mai corectă a drepturilor civile în rândul populației de culoare și pentru eliminarea discriminărilor din societatea americană. De altfel, scopul declarat al doamnei Braun este realizarea unei *armonii a comunității*, în cadrul căreia fiecare grup să aibă un cuvânt de spus. Trebuie precizat și faptul că familia doamnei Braun este originară din statul Alabama, din sudul conservator al Statelor Unite, unde în trecut au existat probleme semnificative între populația de culoare și majoritate.

Printre principalele puncte de pe agenda lui Carol Moseley Braun se numără abolirea pedepsei cu moartea, un element tradițional pentru Partidul Democrat. Existența acestei pedepse în unele din statele componente ale SUA, susținută și de actualul președinte republican, George W. Bush – el însuși un apărător fervent al acesteia – a produs vii dispute în societatea nord-americană, dispute care au divizat opinia publică în mod constant de fiecare dată când au existat execuții.

O altă problemă importantă pentru doamna Braun o constituie educația. În acest domeniu ea militează pentru o mai mare implicare a autorităților federale în asigurarea unui minim decent pentru cei care nu dispun de mijloace suficiente pentru educația copiilor lor. Concret, fondurile publice ar trebui folosite

Buletin de analiză politică

pentru reconstrucția școlilor și salarizarea egală, indiferent de rasă sau sex. În ceea ce privește sistemul de sănătate, doamna Braun este o susținătoare a sistemului plătitorului unic la asigurările medicale, pentru a evita impozitarea excesivă a populației. În domeniul imigranților, doamna Braun susține un program care să permită mai ales celor din America Latină să se stabilească și să muncească în SUA.

În chestiunea Irakului, tema majoră a politicii externe americane, Carol Moseley Braun susține că intervenția militară a fost o greșeală. Principala țintă, care era Osama bin Laden, a fost neglijată, iar forțele au fost concentrate eronat asupra lui Saddam Hussein, care nu ar fi reprezentat un pericol real. În condițiile actuale, doamna Braun susține cooptarea partenerilor europeni în efortul de reconstrucție a Irakului.

2. Gen. (r) Wesley Clark

Generalul în retragere Wesley Clark este o personalitate de seamă a politicii externe americane. El a îndeplinit funcția de Comandant Suprem al Forțelor Aliate NATO și de Comandant-șef al trupelor SUA din Europa, între 1997-2000. În perioada respectivă el a fost implicat în intervenția NATO în Kosovo și în semnarea unui armistițiu cu regimul Milosevic care a pus capăt, pentru moment, turbulențelor din zonă.

Absolvent al celebrei academii militare West Point ca șef al promoției 1966, generalul are și studii în domeniul filozofiei, științelor politice și economiei. Familist convins, el este căsătorit de 36 de ani și are un copil. Deși originar din Chicago, Clark locuiește în prezent în Little Rock, Arkansas, fiind un apropiat al familiei Clinton. De altfel, au existat multe speculații că el n-ar fi decât un pion în vederea promovării candidaturii senatorului de New York, Hillary Clinton.

Programul lui Wesley Clark se bazează în

principal pe criticile aduse campaniei din Irak. În primul rând, este blamată politica unilaterală de intervenție, fără consultarea principalilor aliați. Acest fapt este văzut ca o evoluție negativă, care, în loc să micșoreze, va mări numărul amenințărilor la adresa securității Statelor Unite. În al doilea rând, este susținută o politică de tip constructiv în Irak, care să pun un accent mai mare pe elementele non-militare.

În celelalte domenii, Clark promovează obiective generale susținute și de ceilalți candidați, precum crearea de noi locuri de muncă și revitalizarea sistemului public de sănătate. Un punct aparte îl constituie și atitudinea în favoarea avorturilor, o raritate pentru un candidat din sud. Totuși, nu acestea sunt principalele atu-uri ale generalului în retragere. Imaginea sa de tehnocrat și meditația intensă în timpul intervenției din Irak, din poziția de comentator militar, i-au adus o popularitate remarcabilă, el secondându-l îndeaproape în ultimele sondaje pe președintele Bush (43 %, față de 49 %).

3. Guv. Howard Dean

Guvernatorul statului Vermont, Howard Dean, este un politician experimentat și bine cunoscut publicului de pe coasta de est. El îndeplinește funcția actuală din 1991 și este de profesie medic, cu doctorat la Universitatea Yale (1971). De-a lungul timpului, el s-a remarcat prin expertiza în problemele financiare, care i-au adus renumele unui bun administrator. De asemenea, el și-a manifestat interesul pentru problemele de mediu, o tema la modă peste ocean, datorită dezbaterilor aprinse cu republicanii.

În domeniul economic, ideile lui Howard Dean sunt demne de luat în calcul. Astfel, el preconizează o susținere mai puternică a micilor întreprinzători, prin măsuri fiscale corespunzătoare. Totuși, pentru a menține veniturile bugetare la un nivel acceptabil, care să

permite o politică socială generoasă, el este împotriva unei reduceri generale a taxelor. De asemenea, el propune o renunțare treptată la utilizarea combustibililor fosili și folosirea pe scară largă a așa zisei energii „refolosibile” (eoliană, solară, geotermică). La nivel internațional, mai precis, la nivelul NAFTA și OMC, el propune preluarea modelului Uniunii Europene, militând pentru o integrare și interdependență mai mare.

În domeniul imigrației, Dean acordă o atenție sporită problemei discriminării, mai ales față de cetățenii hispanici, propunând acordarea unui statut privilegiat imigranților din America Latină. Totuși, el consideră că principala problemă a Statelor Unite este lipsa unui număr suficient de locuri de muncă, pentru care propune o politică în vederea stimulării cererii din partea șomerilor.

În privința situației din Irak, Dean consideră că ONU trebuie implicat în acțiunea de reconstrucție, precum și aliații din cadrul NATO și țările arabe. Totuși, el nu îl condamnă pe președintele Bush pentru decizia de a interveni militar. Per ansamblu, Howard Dean reprezintă aripa moderat centristă a Partidului Democrat.

4. Sen. John Edwards

Senatorul John Edwards este unul dintre candidații democraților proveniți din sudul Statelor Unite (Carolina de Sud). În ciuda acestui fapt, el nu împărtășește vederile tradiționale și conservatoare ale democraților sudici. Fiind unul dintre cei patru copii ai unui muncitor din industria textilă, el își axează discursul mai ales asupra problemelor sociale (șanse egale pentru familiile cu mulți copii și ajutoare pentru familiile sărace). Licențiat în drept (1977), el este senator al SUA din 1998, este căsătorit de 26 de ani și are patru copii.

În domeniul sănătății publice, Edwards susține o politică mai justă de distribuire, care

să favorizeze familiile sărace, în special familiile imigranților hispanici, publicul țintă favorit al democraților în 2004. De asemenea, el spune că educația publică ar trebui susținută mai mult de către guvernul federal, iar munca cinstită ar trebui retribuită în mod generos.

În privința Irakului, Edwards susține că intervenția a fost un lucru bun, dar distanțarea de aliați nu poate fi de bun augur. El critică viziunea unilaterală a unei părți a administrației republicane de la Casa Albă și promovează o viziune multilaterală, în care statele să coopereze mai mult sub egida ONU. De asemenea, Edwards susține ratificarea Protocoloalelor de la Kyoto privind emisia de gaze nocive în atmosferă și renunțarea la Programul de Apărare Anti-rachetă (NMD), militând pentru înțelegeri de dezarmare cu principalele puteri nucleare. Din aceste motive, John Edwards reprezintă aripa radicală sudistă a Partidului Democrat, care nu se bucură, totuși de o mare popularitate.

5. Congr. Dick Gephardt

Dick Gephardt este unul dintre reprezentanții regiunii centrale a Statelor Unite (*Midwest*). Fiul unui șofer din St. Louis, statul Missouri, Gephardt este licențiat în drept al Universității din Michigan. El a avut o carieră strălucită și în domeniul militar, ca aviator în cadrul Gărzii Naționale (forțele defensive ale armatei americane) între 1965-1971. În acest context, nu este surprinzător că principalele teme ale discursului său se referă la securitatea națională, dar și la securitatea socială și medicală, problemele de mediu. El este congressman din 1978, iar din 1989 este liderul democraților în Camera Reprezentanților.

În privința crizei irakiene, Gephardt critică intervenția militară unilaterală și consideră că aceasta ar fi trebuit desfășurată numai prin intermediul unei forțe multinaționale sub egida ONU sau NATO. De asemenea, el con-

Buletin de analiză politică

sideră că Statele Unite nu ar trebui să acționeze ca un hegemon pe plan internațional, ci ca un partener egal cu toți ceilalți.

În domeniul economic, Gephardt susține că procesul de globalizare este un lucru bun pentru că va crea noi locuri de muncă și militează pentru acordarea unei importanțe mai mari NAFTA și OMC, comerțului internațional, în ansamblu. O relație bună cu China este un alt punct de pe agenda congressman-ului. Totodată, el are o atitudine deschisă față de imigranți, spunând că toți cetățenii americani, cu excepția indienilor, sunt urmași ai imigranților și, în consecință, toți imigranții ar trebui să aibă drepturi egale cu restul populației.

În domeniul protecției sociale, Gephardt susține politici care să vină în ajutorul clasei mijlocii, pe care el o consideră „în suferință” la nivelul Statelor Unite și pentru limitarea cheltuielilor militare în favoarea celor sociale. Astfel, Gephardt este un alt reprezentant al moderaților centristi din cadrul partidului.

6. Sen. John Kerry

Senatorul John Kerry este o personalitate destul de cunoscută în viața publică americană. Născut la Denver (statul Colorado), el a luptat în Vietnam, devenind, după terminarea războiului purtător de cuvânt al Veteranilor Americani ai Războiului din Vietnam. Din 1984, el este senator al statului Massachusetts, unde locuiește și în prezent, este căsătorit și are două fiice și trei fii adoptivi. Temele principale ale senatorului vizează educația publică, problemele copiilor și mediul înconjurător. El este un tip independent, colaborând în unele probleme cu republicanii (în trecut a colaborat cu senatorul republican McCain, fost oponent al lui George W. Bush în cursa pentru nominalizarea candidatului republican pentru Casa Albă, din 2000).

În privința economiei americane, Kerry

susține că SUA ar trebui să devină independente din punct de vedere energetic, printr-un accent mai mare pe combustibilii nepoluanti și prin orientarea spre noi furnizori de combustibili fosili, cum ar fi Rusia și țările din Asia Centrală. De asemenea, el consideră că zonele de liber schimb (NAFTA, OMC) ar trebui restructurate în favoarea Statelor Unite care ar fi dezavantajate în situația actuală.

Politica lui Kerry față de imigranți prevede naturalizarea celor cu acte în regulă după cinci ani și combaterea discriminării lor. În problema Irakului, senatorul consideră că intervenția era inevitabilă, ea fiind justă, în principiu, dar că ar fi fost de dorit formarea unei coaliții sub egida ONU. Totuși, în problema reconstrucției, el susține că actuala politică de ocupație este o greșală impardonabilă, care va duce la eșecul întregii campanii. În general, Kerry reprezintă aripa centristă conservatoare a partidului, dar poziția sa este apreciată ca nefiind consecventă nici unei orientări în mod constant.

7. Congr. Dennis Kucinich

Dennis Kucinich reprezintă o apariție pitorească în rândul candidaților democrați la nominalizare. Născut într-o familie cu șapte copii din Cleveland, el a fost primarul acestui oraș între 1977-1979, remarcându-se prin conflictele cu compania locală de electricitate, care l-au silit să convoace alegeri anticipate, în urma cărora a fost înlocuit. În anii '80 el a fost, pe rând, comentator TV, consultant media, profesor, ulterior devenind senator al statului Ohio (1984-1988), iar din 1988, congressman al SUA și președinte al grupării progresiste a Partidului Democrat.

Principalele teme ale discursului lui Kucinich se referă la drepturile omului, protecția mediului, protecția socială, ieșirea din NAFTA și OMC, protecția familiei și dreptul la viață privată. În domeniul sănătății Kucinich susține dreptul tuturor la asigurare

medicală și suplimentarea bugetului sănătății prin reducerea la minimum posibil a cheltuielilor militare. De asemenea, Kucinich susține pensionarea la 65 de ani pentru a mai reduce din deficitul bugetar.

În domeniul imigrației, Kucinich susține că ieșirea din NAFTA ar elimina multe din problemele existente datorită imigrației ilegale masive a mexicanilor în SUA. În problema Irakului, Kucinich militează pentru o retragere imediată a trupelor americane, implicarea ONU în procesul reconstrucție și formarea urgentă a unui guvern național irakian la Bagdad. Congressman-ul Kucinich este singurul exponent al ramurii radical-progresiste de stânga din Partidul Democrat, însă orientarea sa poate fi catalogată și ca izolaționistă și anti-globalistă.

8. Sen. Joseph Lieberman

Joseph Lieberman este decanul de vârstă al candidaților democrați, el având patru copii și trei nepoți. Originar din statul Connecticut, unul dintre cele mai prospere ale state ale SUA, el a fost mai întâi senator în congresul statului său (1971-1983), devenind procuror general al aceluiași stat în 1983. Din 1988 este senator în cadrul Congresului SUA. În 2000 a fost candidat la funcția de vicepreședinte al SUA în tandem cu Al Gore. Temele principale ale venerabilului senator sunt integrarea imigranților, combaterea terorismului, valorile familiale, combaterea discriminării rasiale (în anii '60 al a participat la demonstrațiile împotriva segregării rasiale din sud organizate de reverendul de culoare, Martin Luther King) și protecția mediului.

În domeniul războiului antiterorist, Lieberman a susținut intervenția Statelor Unite în Afganistan și Irak, chiar și fără ajutorul aliaților. El a adoptat un ton mai critic în privința reconstrucției, unde consideră că lipsa planificării este dăunătoare și că irakienii ar trebui implicați mai mult. De asemenea, senatorul

nu exclude cooptarea ONU în acest proces.

În domeniul economic, Lieberman consideră că trebuie acordată prioritate relațiilor cu partenerii din America Latină și Caraibe și mai puțin celor cu Europa și Asia, concurențe directe la nivel internațional. În privința taxelor senatorul democrat susține o menținere a nivelului actual. În domeniul imigrației, el promovează o reformare a sistemului actual pentru a permite o naturalizare mai rapidă a celor cu acte în regulă. Senatorul Lieberman este exponentul curentului conservator de dreapta din Partidul Democrat, promotor al grupului de interese al comunității evreiești din nord-estul SUA.

9. Rev. Al Sharpton

Reverendul de culoare Al Sharpton este de departe cel mai controversat dintre candidații Partidului Democrat. Provenit din cartierele sărace ale New York-ului, el a fost arestat în mai multe rânduri pentru tulburarea ordinii publice și incitare la violență împotriva albilor. Principalele teme ale discursului său vizează eliminarea pedepsei cu moartea, drepturile femeii, drepturile copiilor, sănătatea și relația cu țările din Africa.

În domeniul sănătății, Sharpton susține sistemul cu plătitor unic de taxe, apropiat de poziția susținută de doamna Braun. De asemenea, el consideră că intervenția în Irak a fost o greșală, iar trimiterea de noi trupe este o risipă prea mare de bani; o parte din aceștia puteau fi folosiți pentru sănătatea copiilor americani. Totodată el se pronunță pentru o politică de limitare a avorturilor. În privința sistemului de taxare, Sharpton este de părere că nivelul de taxare trebuie să încurajeze inițiativa privată. Deși nu reprezintă un grup relevant, Sharpton se bucură de o oarecare popularitate în rândul populației sărace de culoare din marile orașe, el având o orientare radicală de dreapta, cu o însemnată tentă populistă.

Buletin de analiză politică

Concluzii

Se pot remarca unele tendințe generale ale campaniei democraților pentru Casa Albă. În primul rând, o privire asupra rezidențelor candidaților scoate la iveală faptul că regiunile predilecte sunt coasta de est, sudul și centrul, coasta de vest fiind neglijată. Aceasta ar putea fi o explicație a rezultatului alegerilor anticipate pentru postul de guvernator al statului California, unde candidații democrați au fost învinși de un neofit republican. În ciuda prestației vocale a viceguvernatorului Cruz Bustamante, de origine hispanică, cetățenii l-au ales pe actorul Arnold Schwarzenegger. O explicație ar putea fi faptul că statele de pe coasta de vest reprezentau un fief tradițional al democraților, iar aceștia se concentrează mai mult pe statele din centru și sud.

În al doilea rând se pot identifica deja principalele teme ale viitoarei campanii electorale, atât pentru Casa Albă, cât și pentru

Congres, deși, de obicei, în cazul senatorilor și congressman-ilor predomină problemele locale punctuale. Acestea sunt protecția socială, reducerea taxelor, protecția mediului, amnistia pentru imigranții ilegali și integrarea celor cu acte în regulă, implicarea comunității internaționale în Irak, concomitent cu o politică externă multilateralistă și cooperarea cu țările Americii Latine. O parte însemnată a acestor teme coincid cu teme abordate la nivel european de social-democrați. Acest fapt demonstrează că, deși nu și-a exprimat în mod clar o opțiune pentru ideologia social-democrată, Partidul Democrat din Statele Unite este un promotor însemnat al acestor valori pe plan internațional.

Pentru PSD, aceste evoluții la nivelul democraților americani pot fi privite ca benefice. Pe de-o parte, valorile comune ar putea deschide calea unei cooperări mai strânse între cele două partide, cu beneficii reciproce de imagine, dar și de substanță.
